

OSCAR NIEMEYER

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΟΥΣ ΕΝ ΖΩΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ, Ο ΔΙΩΝΟΒΙΟΣ ΒΡΑΖΙΛΙΑΝΟΣ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΝΑ ΣΚΕΦΤΕΤΑΙ ΚΑΙ ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΜΕ ΤΟ ΠΑΘΟΣ ΕΝΟΣ 30ΧΡΟΝΟΥ.

Το «Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης», στο Νιτερόϊ του Ρίο ντε Τζανέιρο (πάνω), και το Υπουργείο Εξωτερικών, στην Μπραζιλία (κάτω), αποτελούν δύο από τις πολλές πρωτοποριακές κατασκευές του Niemeyer.

ΟΣΟ ΠΑΡΑΞΕΝΟ ΚΑΙ ΑΝ ΦΑΝΤΑΖΕΙ, ακόμη και σήμερα ο 100χρονος Oscar Niemeyer είναι εργασιομανής. Κάθε μέρα, στις 9.30 το πρωί καταφθάνει στο γραφείο του, το χώρο που τα τελευταία 67 χρόνια στεγάζει το δημιουργικό του οίστρο. Σε αυτό το ηλιόλουστο studio, που βρίσκεται στην κορυφή ενός δεκαόροφου art deco κτιρίου στην Κόπα Καμπάνα στο Ρίο ντε Τζανέιρο, οι τοίχοι είναι διακοσμημένοι με απλοϊκά σκίτσα γυμνών γυναικών, εκκεντρικά γκραφίτι που εκφράζουν με τον πιο εύγλωττο τρόπο το εκρηκτικό του ταμπεραμέντο αλλά και αυτό που όλοι γνωρίζουν: πως υπέρτατη και απόλυτη πηγή έμπνευσης για το Βραζιλιάνο αρχιτέκτονα είναι οι γυναίκες. Η δύναμη της γυναικείας καμπύλης δίνει το έναυσμα για τη δημιουργία κτιρίων που συνδυάζουν το βραζιλιάνικο αισθησιασμό με τους επιβλητικούς όγκους από οπλισμένο σκυρόδεμα. «Κάθε μου σχέδιο ξεκινά από τη γραμμή μιας γυναικείας σιλουέτας και μετά φαντάζο-

μαι ένα κτίριο να την περιβάλλει», εξηγεί ο σημαντικότερος εν ζωή εκπρόσωπος του κινήματος του Μοντερνισμού. «Δεν μου αρέσουν οι ευθείες γραμμές. Είναι σκληρές και χωρίς ευελιξία. Με ελκύουν η ελευθερία και η χαλαρότητα που αποπνέουν οι καμπύλες, αυτές που κυριαρχούν στα βουνά της πατρίδας μου, στα ελικοειδή ποτάμια της, στο χυμώδες σώμα μιας γυναίκας».

Τον έχουν χαρακτηρίσει ως «τον άνθρωπο που γυρίζει την πλάτη του στις ορθές γωνίες» και τον έχουν επαινέσει για τη μοναδική του ικανότητα να μετατρέπει το ψυχρό μπετόν σε μια μορφή τέ-

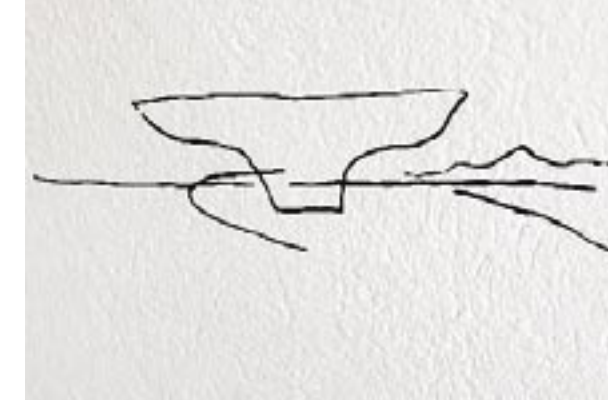
Αριστερά: Πορτρέτο του 100χρονου σήμερα Oscar Niemeyer.
 ■ Πάνω: Άποψη του εσωτερικού χώρου του Μητροπολιτικού Καθεδρικού Ναού της Μπραζιλία.
 ■ Δεξιά: Ο Oscar Niemeyer με τον Fidel Castro και τον Κουβανό πρέσβη το 1977.
 ■ Αριστερά: Μνημείο στην Μπραζιλία προς τιμήν του Juscelino Kubitschek, πρώην Προέδρου της Βραζιλίας.
 ■ Κάτω: Η γέφυρα των φωτογράφων στη διάσημη λεωφόρο Sambodromo, στο Ρίο ντε Τζανέιρο.

χνης. Πολυσχιδής προσωπικότητα, ο Niemeyer δεν περιορίζεται στην αρχιτεκτονική: έχει σχεδιάσει έπιπλα και έχει διδάξει φιλοσοφία. Επίσης έχει ταξιδέψει ανά τον κόσμο, αφήνοντας στο πέρασμά του μια σειρά από εκπληκτικά κτίρια, ανάμεσά τους και η έδρα του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη. Φουτουριστική, δυναμική και απόκοσμη, η αρχιτεκτονική του έχει χαρακτηριστεί από κάποιους μνημειακή γλυπτική.

«Κοιτάζτε σήμερα τα κτίρια του Oscar και αναλογιστείτε την εποχή που έχουν κτιστεί», λέει ο David Adjaye, ο διάσημος Τανζανός αρχιτέκτο-

Πάνω: Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, στην Μπραζίλια. ■ Αριστερά: Το Προεδρικό Μέγαρο, στην Μπραζίλια.

Ο ΝΙΕΜΕΥΕΡ, «Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΓΥΡΙΣΕ ΤΗΝ ΠΛΑΤΗ ΤΟΥ ΣΤΙΣ ΟΡΘΕΣ ΓΩΝΙΕΣ», ΚΑΤΑΦΕΡΝΕΙ ΕΔΩ ΚΑΙ 70 ΟΛΟΚΛΗΡΑ ΧΡΟΝΙΑ ΝΑ ΤΑΡΑΖΕΙ ΤΑ ΝΕΡΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΣΚΗΝΗΣ.

Πάνω: Το Κογκρέσο της Μπραζίλια. ■ Αριστερά: Ο Niemeyer μπροστά από το κτίριο του εκδοτικού οργανισμού Mondadori, στο Μιλάνο. ■ Κάτω: Το στάδιο «Μαρακανά» στο Ρίο ντε Τζανέιρο, που είναι το μεγαλύτερο γήπεδο ποδοσφαίρου στον κόσμο.

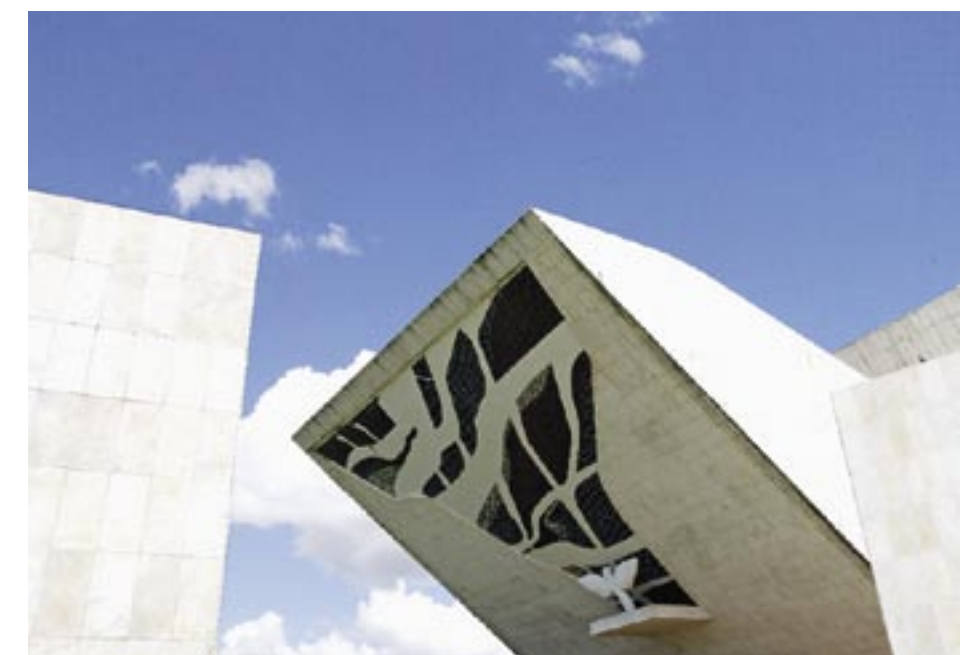
νας, που εδρεύει στο Λονδίνο. «Ανατρέχοντας στις κυρίαρχες εικόνες εκείνης της περιόδου, θα δείτε ότι ο Oscar προώθησε ιδέες που θα υιοθετούνταν 30 χρόνια μετά. Όταν τα δημιούργησε, ήταν όλα καινούργια... Είναι ειρωνικό, αλλά τώρα φαντάζονται πιο επίκαιρα παρά ποτέ».

Το 1907, τη γενέθλια χρονιά του Niemeyer, η ψηλότερη κατασκευή στον κόσμο ήταν ακόμη ο Πύργος του Άιφελ. Το 1934 αποφοίτησε από τη Σχολή Καλών Τεχνών του Ρίο ντε Τζανέιρο και επέλεξε να δουλέψει δωρεάν με τον Lúcio Costa, έναν βετεράνο της βραζιλιάνικης αρχιτεκτονικής, που είχε πρόσβαση στους VIPs, στους επιχειρηματίες και στους πολιτικούς της χώρας. Η μαθητεία αυτή θα σημάδευε τις ζωές και των δύο αντρών. «Ο Niemeyer ήταν σαν τον Μαραντόνα της ομάδας», λέει ο Adjaye. «Συχνά μέναμε στο σχεδιαστήριο μέχρι χωρίς το πρωί», γράφει ο Niemeyer στην αυτοβιογραφία του *The Curves Of Time*, στην οποία αναφέρεται συχνά στους βραζιλιάνικους οίκους ανοχής.

Όταν το 1939, στην Παγκόσμια Έκθεση της

Νέας Υόρκης, βοήθησε στο σχεδιασμό του βραβευμένου βραζιλιάνικου περιπτέρου, οι «μετοχές» του άγγιξαν δυσθεώρητα ύψη. Ωστόσο, θα περνούσαν 15 χρόνια πριν το μεγάλο θρίαμβο του Oscar Niemeyer. Στα τέλη της δεκαετίας του 1950, ο Βραζιλιάνος Πρόεδρος Juscelino Kubitschek υλοποίησε μια εθνική φαντασίωση ενός αιώνα: τη μεταφορά της κυβέρνησης από το Ρίο ντε Τζανέιρο σε μια ανεξάρτητη πρωτεύουσα, την Μπραζίλια. Ο Costa επιλέχθηκε να οργανώσει το συνολικό σχεδιασμό της και ο Niemeyer ανέλαβε να σχεδιάσει πολλά από τα κτίριά της. Από το 1955 έως το 1958 σχεδίασε το Προεδρικό Μέγαρο, το Κογκρέσο, το Υπουργείο Δικαιοσύνης, το Μητροπολιτικό Καθεδρικό Ναό (που μοιάζει σαν ηφαιστειοί ετοιμο να εκραγεί). Η Μπραζίλια, ακόμη και στις μέρες μας, είναι υπόδειγμα ριζοσπαστικής αρχιτεκτονικής και τολμηρού πολεοδομικού σχεδιασμού.

Μετά το στρατιωτικό πραξικόπημα του 1964 και δεδομένου ότι ήταν –και παραμένει– κομμουνιστής, ο Niemeyer αυτοεξορίστηκε στο Παρίσι, από όπου το έργο του εξαπλώθηκε από την Αλγερία μέχρι το Μιλάνο. Το 1965 σχεδίασε το κτίριο του Γαλλικού Κομμουνιστικού Κόμματος στο Παρίσι, που εξακολουθεί να θεωρείται ένας ναός του στυλ. Το σχέδιό του για τα γραφεία του εκδοτικού οργανισμού Mondadori στο Μιλάνο περιλάμβανε πατώματα που κρέμονταν από τη στέγη, με κολόνες σκορπιμομένες σαν νότες κατά μήκος της

πρόσοψης. Πολλοί έσπευσαν να ισχυριστούν πως ήταν κατασκευαστικά ανέφικτο, αλλά η επιτυχία του Βραζιλιάνου αρχιτέκτονα τους διέψευσε. Το 1991, σχεδίασε το «Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης» στο Niterói του Ρίο, που θυμίζει ιπτάμενο δίσκο και χαρακτηρίστηκε ως ο θρίαμβος της καμπύλης.

Ακόμη και σήμερα σχεδιάζει διαρκώς. Τα τελευταία χρόνια δημιούργησε ένα Κέντρο Τεχνών στην Αστούρια της Ισπανίας, ένα σύμπλεγμα μουσείων στο Ρίο και μια σειρά μυστικών σχεδίων για το φίλο του Fidel Castro. Επίσης, ενδέχεται να αναλάβει το σχεδιασμό μιας νέας πρωτεύουσας στην Αγκόλα.

Πάνω δεξιά: Σκίτσο σε τοίχο του διάσημου «Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης», στο Niterói του Ρίο ντε Τζανέιρο. ■ Στο κέντρο: Το μνημείο Niemeyer, στο Santos του São Paulo. ■ Κάτω: Το μνημείο *Panteão da Pátria*, στην Μπραζίλια.

